

Datum : 24 juni 2022

Aangepast :

Betreft : **Stikstofreductie**

Gevonden op internet: <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/06/21/stikstofreductie-vraagt-om-een-radicaal-ander-leefpatroon-a4134143>

[21 juni 2022](#) - NRC

Stikstofreductie vraagt om een radicaal ander leefpatroon

Stikstofcrisis Als onze consumptie blijft zoals die is, is het onzinnig en onverstandig om de landbouw in Nederland in te krimpen, betoogt [Chris van Bruggen](#).

Agrarisch Nederland staat op zijn achterste benen vanwege de gepresenteerde stikstofreductiedoelstellingen. Gebiedsafhankelijk moeten boeren hun stikstofemissies verlagen met 12 tot 70 procent. Voor boeren voelt dit onrechtvaardig en is de impact enorm. Door de stikstofcrisis te duiden in het licht van ons grondgebruik én ons consumptiepatroon, blijkt dat het huidige beleid inconsequent is, en is hun boosheid beter te begrijpen. Daarnaast is het voor mij nog maar de vraag of het politiek verstandig is om de Nederlandse voedselproductie af te schalen.

Chris van Bruggen is melkveehouder in de Alblasserwaard.

Een veelgehoord argument om de stikstofreductie door te voeren is dat de Nederlandse landbouw tweede voedselexporteur van de wereld is en dat dit wel wat minder kan. Van de Nederlandse melkproductie wordt immers twee derde buiten Nederland geconsumeerd, [schrijft de branchevereniging, de Nederlandse Zuivel Organisatie](#). Ook varkens, eieren, aardappelen en suiker gaan in vergelijkbare volumes [naar het buitenland](#).

Voor een completer beeld is het echter van belang om te kijken naar de balans tussen grondgebruik, voedselproductie én -consumptie vanuit Nederland. Nederland telt [1,81 miljoen hectare landbouwgrond](#). Dat is 56 procent van alle grond in Nederland. Hiervan gebruiken we 0,8 miljoen hectare voor onze eigen voedselproductie en 1 miljoen hectare voor export, grotendeels naar het Europese achterland. Daarbovenop importeren we rundvlees, graan, wijn, koffie, thee, bananen, sinaasappels en andere soorten fruit *en groentes* uit het buitenland, waarvoor 1,25 miljoen hectare landbouwgrond gebruikt wordt. Ook importeren we veevoer, afkomstig van nog eens 1,25 miljoen hectare landbouwgrond. Uiteindelijk is dat bestemd voor onze eigen consumptie.

Onvoldoende grond

Zo bezien gebruiken Nederlanders voor direct humane productie zo'n 2 miljoen hectare landbouwgrond, *wanneer export van onze eigen producten en import van veevoer tegen elkaar worden weggestreept*. Ook als we ons voedselpatroon aanpassen of niet zouden exporteren, beschikken we over onvoldoende landbouwgrond om zelfvoorzienend te zijn. Dit laat zien dat onze voedselconsumptie niet in balans is met ons grondgebruik.

Het voedsel dat Nederland doorvoert en exporteert van eigen bodem maakt Nederland een serieuze partij in de handel van voedsel in Europa. We ruilen melk voor wijn en hebben op die manier én bij ons ontbijt, én bij ons avondeten wat te drinken. Wanneer de bijdrage van de Nederlandse landbouw afneemt in dit geheel, worden wij afhankelijker van anderen en verliezen we deze positie. Strategisch en (geo)politiek gezien lijkt het mij daarom erg onverstandig de voedselproductie af te schalen en zouden we voedsel meer moeten waarderen, zoals ook [Ingrid Jansen in 2019 al eens bepleitte](#) in NRC. Echter, de Haagse politiek lijkt zich het belang van voedsel niet realiseren. Voor mij is dit een serieuze reden tot zorg.

[Lees ook: De melkveehouderij is een drama voor milieu én boer](#)

[Lees ook: De melkveehouderij is een](#)

De huidige stikstofcrisis is ontstaan nadat Nederland heeft afgesproken (en juridisch vastgelegd!) dat het niet meer stikstof uitstoot dan goed is voor onze leefomgeving. Wanneer

we de stikstofcrisis echter in het licht van ons consumptiepatroon duiden, blijkt dat we lokaal en mondiaal te veel van de aarde vragen. Hier zie ik een overeenkomst met CO₂.

Nederlanders stoten per persoon meer CO₂ uit dan goed is voor het klimaat. We vliegen de wereld rond, kopen kleren en gebruiken elektriciteit, gas en andere grondstoffen. Al deze consumptieve genoegens zijn te relateren aan CO₂-equivalenten die je kunt compenseren met hectaren bos. Wanneer je deze berekening uitvoert, blijkt dat Nederlanders gemiddeld [een voetafdruk van 4,9 hectare](#) per persoon hebben. Mondiaal is echter maar 1,63 hectare per persoon beschikbaar. We vragen meer van de aarde dan dat de aarde ons kan geven en laten het dus te breed hangen. *Op basis van ons consumptiepatroon zouden we dus driemaal een aardbol nodig hebben!*

Verplaatsen is onverstandig

De voedselproductie (waaraan volgens het Planbureau voor de Leefomgeving slechts 13 procent van onze CO₂-uitstoot valt toe te rekenen) verplaatsen naar elders in de wereld heeft geen zin en is onverstandig. We houden onszelf voor de gek als we ons straatje schoonvegen en 25 miljard euro uittrekken om onze zogenaamde bijdrage te leveren aan klimaat, milieu en natuur. Zeker wanneer de doelstelling van stikstofreductie ten diepste is om andere economische activiteiten weer op gang te brengen, te houden of uit te breiden.

Als we de stikstofuitstoot écht willen inperken en iets voor het klimaat willen doen, moeten we ons consumptiepatroon, in de breedste zin van het woord, radicaal veranderen. *Minder consumeren en/of naar een negatieve bevolkingsgroei.* Met onszelf voor de gek houden of symptoombestrijding gaan we de wereld niet redden. Linksom of rechtsom moeten we samen aan de bak. Ook u als consument.

Naschrift AardgasTabé:

- Een interessant opiniebericht. Het geeft een beeld van het grondgebruik.
- Tekst in rood cursief toegevoegd.
- Bijna alle groentes kunnen we tegenwoordig het gehele jaar consumeren vanwege import uit andere werelddelen.
- Het een op een tegen elkaar wegstrepen is niet zo eenvoudig. Met veevoer kun je geen gewassen verbouwen en op natte veengrond kun je geen graan verbouwen. Anderzijds zou er een enorme winst te behalen zijn door energiebesparing en daarmee een vermindering van CO₂ en stikstof. Ook zou misschien het huidige gebrek aan arbeidskrachten (gedeeltelijk) zijn opgelost.

- 0 - 0 -